

Tit ringja — vit skriva

Er nakað á vási? — Ivamál?
Ein spurningur, ella tíðindi, so ring til okkara.
Vit eru til reiðar!

tíðindablaðið
sosialurin

Lýsingar:

Lýsingarmaður okkara er ráðgevari hjá fyrisekum og einstaklingum í lýsingaspurningum. Hetta verður gjørt uttan meir kostnað fyri lýsaran.

Tummas Arge in memoriam

Tummas Arge umboðaði á fyrimyndarligan hátt tað evnagóða ættarliðið ið setti dám á føroyska málningalist í tíðini eftir S. J. Mikines. Myndir hansara eru miðvíst uppbyggdar og sýna nýggj og forvitnislig stílistisk frumevni. Eins og hjá hollendingum Vincent van Gogh og islandinginum Jóhannes Kjarval — tveir viðgittir nútíðar málara, ið annars eru rættiliga ymiskir, men sum okkara Tummas í summum ferum líkist og ivaleyst hevur nomið listarliga kveiking frá — verður sjálvt **jörðildið** í landsløgum hansara eitt týðningarmikið stíl-element. Tað yður í flestu myndur Tummasar av livandi gróti, av urðakumlum, helliskøltum, jarðklettum, eyri og skursli — ein loynifult geislandi mosaikkur, sum heygir og fjallagreinar hevja seg undan. Mær fellur í huga eina eyðkenda ungdomsyrking hjá Chr. Matras, «Sjón» (Grátt, kátt og hátt, 1926):

*Ríðilin mikla eg sá av monnum ið foldina tróðu
úti á oyðnum flotum, har grótið og urtirnar svóvu.
Stóð hann við upphavi burtur í aldu og flatnanna firru,
alandi nýggjar líðir í heiðanna kulda og kyrru.*

Hesin grót-mosaikkurin, ið er so eyðkendur fyri føroyskt fjal'alendi, vakt hjá Tummasi hugbirting til ein ávisan »grýtutan« málningahátt, sum so við og við færdi fram til at verða hansara listarligi málbúni.

Hetta, eg her royni at greiða frá, ljóðar kanska heldur turligt og ástøðuligt, — sum um tað snúði seg um ein putlutan teoretikara. Men soleiðis var Tummas jú ikki, tvørtur ímóti; hann hevði ikki verið tann ektaði og livandi listamaðurin, hann var, um hann ikki eisini átti brennandi alsk til tey evni, hann fór í holtur við. Hesin mikli alskur til heimlandsins náttúru var rekgjörðurin í skapandi virki hansara sum listamaður.

Yvirhøvur var livseyðkenni hansara jú alskarans. Hin stóri málningurin **Hugflog** (nr. 89) sigur áskoðaranum nakað um hetta; henda myndin sýnir vitt fevnandi, næstan markleysta náttúrugleði — dreymurin um eina idylliska friðsælu, soleiðis sum bert eitt meinaleyst smábarn kann droyma. Men Tummas var ikki bert ein romantiskur droymari. Ein annan og heilt øðrvísi formur fyri skapandi glaðlyndi sýnir t. d. málningurin **Kirkjubøreyn** (nr. 83), eitt stórt og døkt landslag, sum kann tykjast heldur melankolskt og hugatungt — men um tú hyggur nærri at tí, kennir tú teg merkiliga livgaðan: her eru ikki bert duldarfult glógvandi litir, men her ræður veldi og einsemi, av einum slag ið lættir fyrri andan, soleiðis sum bara stórleikin í náttúruni megnað gera tað. Ein líknandi stórfingin málningur er eisini **Kamburin** (37), har illýsið yvir havið hevur eitt »kosmiskt-demoniskt«, ella fyrri at tosa føroyskt hampamál: trøsligt og øðiligt, men samstundis lyftandi og kveikjandi yvirbragd.

At skapa slíkar myndir krevur ikki bara listarligt snildi men eisini sálarliga styrki. Tummas, ið hevði »veikar siður«, soleiðis sum vit øll kunnu hava tað, hevði sum listamaður eina sterka og ágrýtna sál.

Nú er tað ikki bert slík stór útsýni (sí eisini hitt stórfingna landslagið nr. 31!), ið virka eggjandi og megnandi upp á áskoðaran: eisini meira gerandislig fyrirbrigdi dugdi hesin listamaðurin at ganda eiggiligan málara-kunst burtúr — t. d. hinar báðar velturnar (43 og 77); hesi rámu, men miðvísu pensilstrokini bera merki av einari djarvari kunstnarahond, her tróta dømini ikki.

Innanhýsismyndir eru bert fáar á hesari framsýning; eitt interiør við sitandi kvinnufiguri (**Náttin**, nr. 65) er ikki fullindað, men sera stórfingjið hugsað. Tummas var náttúrumálarí burturav og nýtti oftast figurar einans sum prýði, mangan bert í leysligum konturum. At hann

kundi vera heppin eisini sum figurmálarí og sálarlýsari sýna myndir sum t. d. **Salka Valka** (71) ella hitt yndisliga **Summar** og andlitsmyndirnar av Palla Gregoriusen og Fraser (75 og 67).

Samantikið er henda framsýning ivaleyst ein tann forvitnisligasta, ið nakrantíð hevur verið í Listaskálanum, og tað kennist sárt, at teir mongu málningarnir, ið her eru savnaðir í eini ljómandi eind, um stutta tíð aftur verða spjaddir og farnir í allar ættir. Ein kundi ynskt at henda framsýning var eitt verandi savn. Men tókk skulu tey eiga, sum hava fingið hesa stóru framsýning í lag, so vit eina løtu fáa høvi til at dvøljast hjá hesum einkenniliga og kjarngóða listamanninum, sum fór so ungur av verðini.

William Heinesen

